

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

HD dömer ut begränsat skadestånd när Kronofogden överdrev vikten på smycke

Publicerad

14 APR 2023

Högsta domstolen drar vissa paralleller till köplagen och anser att Kronofogden gjorde sig skyldig till fel eller försummelse vid myndighetsutövning när fel vikt på ett smycke angavs vid en auktion. Köparen får dock bara 500 kronor mot begärda knappt 10 000 då man inte åberopat någon närmare utredning om smyckets värde i felaktigt skick.

Kronofogden sålde den 19 februari 2020 en halskedja med hänge i 18 karat vitguld exekutivt. Halskedjan och hänget ropades efter anordnad offentlig auktion in av Nybro Antik & Juveler AB för en köpeskilling om 26 000 kronor.

Inför den exekutiva försäljningen hade Kronofogdemyndigheten låtit värdera halskedjan och hänget av en utomstående värderingsman. Värderingsmannen upprättade ett värderingsintyg innehållandes en uppgift om att vikten för halskedjan uppgick till 26,8 gram och hänget till 47,1 gram och att marknadsvärdet uppskattades till 40 000 kronor.

Uppgifterna om vikt och marknadspris framgick av beskrivningen av objektet i kungörelsen inför den exekutiva försäljningen. Värderingsintyget fanns även bifogat vid auktionen. Efter att objektet ropades in framkom att värderingsmannen angett fel vikt i intyget. Värderingsmannen upprättade ett förnyat intyg med uppgiften om att den korrekta vikten för halskedjan uppgick till 26,8 gram och hänget till 20,3 gram. Den totala vikt differensen från uppgifterna i kungörelsen i förhållande till den faktiska vikten uppgick till 26,8 gram.

Frågan i målet är om uppgiften om vikt i statens kungörelse inför den exekutiva auktionen vållat käranden ekonomisk skada genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning.

Nybro Antik & Juveler AB yrkade att Kronofogden skulle betala 9 429 kronor i skadestånd för fel och försummelse vid myndighetsutövning.

Staten förnekade att kåranden orsakats skada vare sig genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Kronofogden har inför försäljningen låtit värdera egendomen genom en sakkunnig person. Myndigheten har därigenom uppfyllt de krav som ställs beträffande värdering och information i kungörelsen. I kungörelsen angavs vidare att Kronofogden inte lämnar några garantier för funktion, ursprung, kvalitet eller äkthet samt att egendomen säljs i befintligt skick. Det är köparens ansvar att noga undersöka objektet och det har varit möjligt för köparen att undersöka smycket innan visning.

Solna tingsrätt konstaterade att om en myndighet har anlitat någon sakkunnig person som har gett ett felaktigt besked eller annars har visat försumlighet i sitt uppdrag, så kan myndigheten antas bli ansvarig även för denne (se Bengtsson, Det allmännas ansvar enligt skadeståndslagen, 2 uppl. 1996, s. 65). Saken ska ses från den enskildes perspektiv. Något strikt ansvar har myndigheten dock inte utan det måste göras en realistisk bedömning av myndighetens möjligheter att handla riktigt (se NJA 2017 s. 824). Mot denna bakgrund gör tingsrätten bedömningen att staten ska svara för värderingsmannens felaktiga uppgift om vikt.

Genom att i beskrivning och värdering uttrycka sig på sätt som skett utan att först ha kontrollerat uppgiftens riktighet hade staten orsakat Nybro Antik & Juveler AB skada. Det grundläggande villkoret för skadeståndsskyldighet enligt 3 kap 2 § skadeståndslagen var alltså uppfyllt.

Skadan bestämdes utifrån mellanskillnaden mellan det pris Nybro Antik & Juveler AB betalat för smycket och värdet smycket skulle åsättas vid försäljning om vikten var den korrekta, det vill säga yrkade 9 429 kronor.

Svea hovrätt rev upp domen och började med att konstatera att bestämmelsen i 3 kap 2 § skadeståndslagen inte innebär ett strikt ansvar för staten vid felaktigheter utan det måste i varje enskilt fall göras en realistisk bedömning av myndighetens möjlighet att handla rätt. Det avgörande blir vad den enskilde har rätt att förvänta sig vid en verksamhet av det aktuella slaget. (Se NJA 2017 s. 824 som avsåg ansvar enligt 3 kap. 3 § skadeståndslagen men har relevans även för den bedömning som ska göras i detta mål.)

Hovrätten ansåg inte att omständigheterna i det här fallet varit sådana att Kronofogden har haft anledning att ytterligare kontrollera uppgifterna i värderingsintyget. Handläggningen hos Kronofogden kunde därför inte anses innefatta fel eller försummelse på det sätt som krävs för skadeståndsansvar. Att Kronofogden har hänvisat till ett dokument med rättslig information bland annat om att myndigheten "ansvarar för att informationen som vi lämnar vid försäljningen är korrekt" är visserligen olyckligt men förändrar inte slutsatsen att det inte förekommit fel eller försummelse i skadeståndsbestämmelsens mening. Det blev därför inget skadestånd i hovrätten.

Det blir det dock i Högsta domstolen, om en mycket begränsat. Men i huvudfrågan får köparen rätt. Högsta domstolen konstaterar inledningsvis att exekutiv försäljning av egendom utgör en masshantering hos Kronofogdemyndigheten. Det kan därför inte förväntas att myndigheten vidtar omfattande kontroller rörande varje föremål och dess skick. Myndigheten får dock anses ha en viss undersökningsskyldighet.

Det sagda har ingen betydelse för ansvaret för faktauppgifter om egendomen som härrör från någon som Kronofogdemyndigheten anlitat, en värderare eller någon annan sakkunnig. I dessa fall måste till exempel myndigheten ansvara för lämnade sakuppgifter i samma utsträckning som om de kom direkt från myndigheten, så länge myndigheten inte tydligt tar avstånd från uppgifterna.

Det är i första hand exekutionsrättsliga regler som bestämmer vilka skyldigheter Kronofogdemyndigheten inom ramen för sin myndighetsutövning har vid en försäljning på exekutiv auktion. Myndigheten är inte att se som civilrättslig säljare av den utmäta egendomen och dess ansvar för hanteringen är principiellt sett av annat slag än det köprättsliga ansvar för den sålda varan som gäller för en säljare enligt allmän köprätt.

Detta hindrar dock, menar HD, inte att även den köprättsliga regleringen kan vara av betydelse vid culpabedömningen, i den mån regleringen kan uppfattas som en standard för den typ av försäljning som är aktuell. Enligt 19 § andra stycket köplagen ska begagnad egendom som försäljs på auktion anses såld ”i befintligt skick”, vilket alltså motsvarar vad som gäller enligt 9 kap. 8 § andra stycket utsokningsförordningen.

När Kronofogdemyndigheten lämnar sakuppgifter som är enkla och lätta att kontrollera och som kan antas ha betydelse för köparen, finns det dock anledning att se likartat på Kronofogdemyndighetens ansvar (jfr däremot beträffande andra typer av uppgifter ”Den oäkta tavlan” NJA 1995 s. 112).

Om myndigheten lämnar den typen av uppgifter om egendom som ska säljas exekutivt framstår det som rimligt att myndigheten svarar för att uppgifterna är korrekta. Om sådana uppgifter är felaktiga i någon mer beaktansvärd grad bör Kronofogdemyndighetens uppgiftslämnande normalt anses som fel eller försummelse enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen.

Uppgiften om det aktuella smyckets vikt i värderingsintyget och i Kronofogdemyndighetens kungörelse var felaktig. Uppgiften härrörde från en av myndigheten anlita d värderare. Det var inte fråga om en sådan uppgift rörande funktion, ursprung, kvalitet eller äkthet som myndigheten hade angett att den inte lämnade garantier för. Mot den bakgrunden ansvarar Kronofogdemyndigheten för uppgiften oavsett att den härrörde från värderaren.

Uppgiften om smyckets vikt var en enkel och lättkontrollerad sakuppgift som kunde antas ha betydelse för köparen helt oberoende av värderarens bedömning av smyckets marknadsvärde. Uppgiften var felaktig och avvikelserna kan inte ses som så liten att den var betydelselös. Att Kronofogdemyndigheten lämnade uppgiften utgör därför fel eller försummelse vid myndighetsutövning som myndigheten ansvarar för enligt 3 kap. 2 § 1 skadeståndslagen.

När det gäller skadeståndet går dock köparen bet. Med beaktande särskilt av den omständigheten att smycket består av olika sorters material, både guld och diamanter, går det, enligt HD, inte att dra slutsatsen att Nybro Antik har lidit den skada som bolaget påstår. Det finns inte heller förutsättningar att bestämma skadeståndet efter skälighet (jfr 35 kap. 5 § rättegångsbalken). Nybro Antik kan därför inte tillerkännas skadestånd med ett högre belopp än vad Kronofogdemyndigheten har vitsordat, det vill säga 500 kronor. Den relativa framgången gör ändå att bolaget ska tillerkännas den ersättning för rättegångskostnad i tingsrätten som bolaget yrkat samt befrias från skyldigheten att ersätta Kronofogdemyndighetens rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten.

Ett justitieråd är skiljaktigt angående motiveringen.

Mikael Kindbom

Instans: Högsta domstolen

Rättsområden: [Skadeståndsrätt](#), [Utsökningsrätt](#), [Köprätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter